
In memoriam: Irena Lukšić

Irena Lukšić (1953–2019)

Irena Lukšić (Duga Resa, 10. ožujka 1953. – Duga Resa, 10. ožujka 2019), hrvatska spisateljica, znanstvenica, prevoditeljica i urednica. Dugogodišnja tajnica i suurednica *Književne smotre*.

Kao spisateljica objavila je brojne prozne i dramske tekstove, knjige eseja i filmske scenarije, između ostalog: *Konačište vlakoprtnog osoblja* (roman, 1981), *Zrcalo* (roman za djecu, 1983), *Sedam priča ili jedan život* (pripovijetke, 1986), *Traženje žlice* (roman, 1987), *Noći u bijelom satenu* (pripovijetke, 1995), *Povratak slomljene strijele* (roman, 2000), *Sjajna zvijezda Rovinja* (pripovijetke, 2001), *Krvavi mjesec nad Pompejima* (pripovijetke, 2002, 2007), *Tajni život laponske princeze* (pripovijetke, 2004), *Katalog važnih stvari* (kolumne, 2005), *Pismo iz Sankt Peterburga* (roman, 2006, 2008), *Nebeski biciklisti* (roman, 2008), *Duga Resa – Ixtlan* (pripovijetke, 2008), *Dnevnici, snevnici, rječnici, dnevnička i esejistička proza* (2009), *Gradovi, sela, dvorci: vodič za literarne putnike* (2012), *Očajnički sluteći Cohena* (roman, 2013), *Idoli i barabe: slavne osobe u književnim djelima* (ogled, 2014), *Klasici ostavljeni mačkama: pokušaj drukčijega čitanja književnih tekstova* (eseji, 2015), *Berlin-Pariz* (roman, 2016) i *Sve o sestri Robina Hooda* (roman, 2018). Njezina su djela prevedena na engleski, makedonski, njemački, slovenski i turski jezik.

Kao znanstvenica tiskala je nezaobilaznu bibliografiju *Ruska književnost u hrvatskim književnim časopisima* (zajedno s Josipom Užarevićem, 1981), suuredila zbornik *Ruska književnost u dijaspori* (1987) te objavila trisotinjak rasprava, članaka i prikaza o ruskoj, a naročito ruskoj emigrantskoj književnosti i hrvatsko-ruskom književnim vezama, pored ostalog u knjigama *Soc-art: tekstovi i kritika* (zbornik, 1998), *Ruska emigrantska književna kritika* (1999), *Hrvatska/Rusija: kulturno-povijesne veze* (dvojezično, 1999), *Hrvatska i svijet: zbornik* (2002), *Ruska književnost u Svemiru* (studije, 2003), *Treći val: književnost i život ruske dijaspore posljednjih desetljeća XX. stoljeća*

(2004), *Ruski emigranti u Hrvatskoj između dva rata* (zbornik, 2006), *Ogledi o ruskoj književnosti* (2006), *Šezdesete: The Sixties* (zbornik, 2007), *Brodski!: život, djelo (1940-1996)* (zbornik, 2007), *Sedamdesete* (zbornik, 2010), *Vjesnici nove književnosti: prikazi, recenzije, nacrti* (2010).

Bila je članica redakcija nekoliko domaćih i stranih časopisa, suradnica više međunarodnih znanstvenih projekata, američke *Encyclopedia of World Literature in the 20th Century*, te *Dictionary of Literary Biography* i baltičkih studija o ruskoj emigrantskoj književnosti, kao i najvažnijih hrvatskih leksikografskih izdanja. Kao rusistica i komparatistica sudjelovala je na četrdesetak međunarodnih znanstvenih simpozija.

Prevodila je brojne ruske književnike, i opet uglavnom emigrante i disidente – pored ostalog Aksjonova, Berberova, Brodskoga, Bunina, Jerofejeva, Harmsa, Zoščenka, Pelevina, Tokareva, Družnikova, Gazdanova, Platonova, Stogoffa, Vojnoviča, Prigova, Arcibaševa, te antologije *Nova ruska poezija* (panorama novije ruske poezije, dvojezično izdanje, 1998), *Jednostavna istina: ruska pripovijetka XX. stoljeća* (panorama ruske pripovijetke, 1998), *Antologija ruske disidentske drame* (1998).

Kao urednica objavila je nekoliko iznimnih memoarističkih djela, kao što je *Dnevnik Dragojle Jarnević* (2001) ili dnevnik Zdravka Malića *Stazom pored drumca. Dnevnik osamedesetih* (2018), te golemi broj naslova u izdanjima Biblioteke Književna smotra i Na tragu klasika (u suradnji s izdavačkom kućom Disput).

Svjedočanstvima te neobične predanosti književnosti valja pridodati brojne Irenine intervjuje, osvrtne i prikaze, nastale često kao reakcija na dobivene nagrade, među kojima, nakon nagrade za kulturu Kata Pejnović (1989), treba istaknuti: Zlatnu plaketu Matice hrvatske za *Dnevnik Dragojle Jarnević* (2001), nagradu J. J. Strossmayer za *Dnevnik Dragojle Jarnević* (2001), nagrade Kiklop za najbolju biblioteku Na

tragu klasika (2007, 2008, 2009), zatim Nagradu austrijskog Kulturkontakta za ukupno književno stvaralaštvo, prevodilački i urednički rad (2009), Godišnju nagradu Društva hrvatskih književnih prevodilaca za najbolji prijevod fikcionalnog djela (2009), Prvu nagradu na Natječaju za kratku priču Zlatko Tomičić Književnoga kruga Karlovac (2009), Treću nagradu na Natječaju za kratku priču Petar Zoranić Zadarskog lista (2010), Javno priznanje Grada Duge Rese za književni, prevodilački i urednički rad (2010), nagradu Iso Velikanović za najbolji prijevod (2011), nagrade Kiklop za urednicu godine (2011, 2012) te nagradu Kiklop za najbolju knjigu eseja (2013).

Bavila se i publicistikom, feljtonistikom, novinarstvom... Bavila se životom, prije svega književnim, ali ne samo – kao što je to u knjizi *Katalog važnih stvari, kolumne o svakodnevnom životu* (2005) ili u

Blagovati na tragu klasika: kuharica za čitanje, čitan-ka uz kuhanje (2011).

I sve to stalo je u život naše drage Irene, koja nas je napustila iznenada, na svoj 66. rođendan.

No za nas u redakciji *Književne smotre* Irena je bila prije svega neponovljiva tajnica – ali pritom nimalo obična: njezin osobni, premda usebni šarm, njezina posvećenost i predanost, ali istodobno i samozatajnost, njezin dobar (i poduzetan) duh, bili su svih trideset godina njezina “tajnikovanja” jamcem kontinuiteta, ali i kvalitete našeg časopisa.

Jer, Irena je bila tajnica u izvornom, etimološkom značenju te riječi-funkcije: posjedovala je tajnu *Književne smotre*, poznavala je sve njezine dimenzije, nastojeći je sačuvati i učiniti životnom na dugom *Smotrinom* putu koji traje već pola stoljeća.

Urednici, suurednici, suradnici – svi *Smotrini* ljudi – na tome su joj duboko zahvalni.